

для високостресостійких тварин властиві кращі ознаки пристосованості до технології машинного доїння, завдяки більш розвиненим адаптивним здібностям. Їх нервова система швидко приводить організм у стан збудження під дією стресору, але й швидко повертається до норми.

Впроваджуючи ці результати у виробництво, в подальшому можна сподіватися на зниження збитків молока і відсоток вибуття корів, якщо оці-

нити тварин за типами стресостійкості при комплектуванні виробничих груп. Селекційні дослідження за цими ознаками дадуть змогу сприяти збільшенню кількості тварин із високим потенціалом молочної продуктивності у сучасних технологічних умовах, які постійно зазнають змін.

В подальшому будуть оцінені властивості молока, як сировини у виробництві сирів згідно типів стресостійкості.

Список використаної літератури:

1. Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. – К.: Урожай. 1988. – С.30
2. Вінничук Д.Т., Мережко П.М. Шляхи створення високопродуктивного молочного стада. – К.: Урожай, 1991. – С.5
3. Велиток І.Г. Технологія машинного доєння корів/ І.Г. Велиток. – М.: Колос, 1975. – 256 с.
4. Кокорина Э.П. Условные рефлексы и продуктивность животных. – М.: Агропромиздат, 1986г.
5. Никитченко И.Н. Зеньков А.С. Адаптация, стрессы и продуктивность сельскохозяйственных животных. – Минск, Урожай, 1988. – 198с.
Оценка вымени и молокоотдачи у коров молочных и молочно-мясных пород/ Методические материалы. – М.: Колос, 1970. – 39 с.
6. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – М. колос, 1969. – 256 с.
7. Сівацький Й.З., Данилків Я.Н., Пахолок А.А. Господарська оцінка молочних корів. – К.: Урожай, 1992. – С.9.

Левченко И. В. ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ КОРОВ СУМСКОГО ВНУТРИПОРОДНОГО ТИПА УКРАИНСКОЙ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ТИПОВ ИХ СТРЕССОУСТОЙЧИВОСТИ

Обобщена інформація про залежність стресостійких типів корів сумського внутривидового типу української чорно-пестрої молочної породи на продуктивність і технологічні властивості молока

Ключевые слова: стресс, стрессоустойчивость, адаптационная возможность, гомеостаз, продуктивность, качество продукции, внутривидовой тип

Levchenko I.V. PERFORMANCE OF COWS SUMY INTRABREED TYPE UKRAINIAN BLACK-AND-WHITE DAIRY BREEDS DEPENDING ON THE TYPES THEIR STRESS

Summarizes information about the types of cows depending stresostoykih Sums kaya intrabreed type Ukrainian black-and-white dairy breed on productivity and technological properties of milk

Key words: stress, stress, adaptation possibilities, homeostasis, productivity, product quality, interbreed type

Дата надходження до редакції: 12.07.2014 р.

Рецензент: д. б. н., професор Ю.В.Бондаренко

УДК 636.22/28.081.14

ЛІНІЙНА КЛАСИФІКАЦІЯ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНУ ЗА ЕКСТЕР'ЄРНИМ ТИПОМ

В. П. Лобода, к.с.-г.н., заступник генерального директора з питань тваринництва, "ПрАТ Райз-Максимко"

Проведені дослідження з вивчення екстер'єрного типу корів-первісток української червоно-рябої молочної породи у господарствах Північного Сходу України. Використання в системі оцінки плеїнної цінності тварин молочної худоби методу лінійної класифікації дозволило на високому рівні об'єктивності та достовірності оцінити підконтрольні стада за екстер'єрним типом. За результатами досліджень встановлено, що корови-первістки піддослідних стад відрізняються за загальною оцінкою типу з достовірно вищими показниками (83,9 бала) у тварин плеїнного заводу "Пісківське". Низька оцінка та висока мінливість окремих описових лінійних ознак свідчить про необхідність спрямованого добору та підбору тварин за екстер'єрним типом.

Ключові слова: українська червоно-ряба молочно, лінійна класифікація, тип, екстер'єр

Селекція молочної худоби у світі ґрунтується на врахуванні двох основних ознаках – молочної продуктивності та екстер'єрному типі тварин. На-

разі, коли продуктивність корів у передових країнах з розвинутим молочним скотарством перевершила границю восьми-десяти тисяч кг молока за

лактацію [6], пріоритетним напрямком селекції стало отримання тварин міцного екстер'єрно-конституціонального типу, який здатний забезпечити тривале продуктивне довголіття тварин. За для цього у світовій практиці запроваджено використання методики лінійної класифікації, яка рекомендована та регламентується Міжнародним комітетом з реєстрації тварин (ICAR) – всесвітньою організацією із стандартизації, ідентифікації, обліку та оцінки сільськогосподарських тварин [7].

Метод лінійної класифікації показав свою ефективність, надійно закріпившись у світовій практиці для визначення племінної цінності тварин. Він є доступним за методичним забезпеченням, простим у використанні, гарантує, за дотримання відповідних настанов, об'єктивність оцінки та забезпечує наочність і набуває широкого використання у країнах ближнього зарубіжжя [8, 9, 11, 14]. За результатами оцінки є можливість побудувати екстер'єрний профіль оцінених за потомством бугаїв-плідників та перейти від оцінки фенотипу до оцінки за генотипом [3, 5].

У процесі виведення та подальшого удосконалення української червоно-рябої молочної породи були закладені вимоги до екстер'єру тварин, який, згідно з вимогами сучасних прогресивних технологій виробництва молока, має бути максимально наближений до бажаного молочного типу. Бажана вираженість екстер'єрного типу є безпосереднім показником пристосовуваності організму до умов зовнішнього середовища, доброго здоров'я та міцності будови тіла, які забезпечують нормальне функціонування відтворювальної здатності тварин [11]. На сучасному етапі селекції існуюча різноманітність між тваринами, особливо з вадами екстер'єру, негативно позначається на елементах індустріальної технології. Наприклад, якість кінцівок – лімітуючий чинник при безприв'язному утриманні та доїнні у залі. Морфофункціональні ознаки вимені, ємність, рівномірність розвитку його часток, розміщення, форма та довжина дійок, глибина вимені та інтенсивність молоковіддачі визначні чинники рівня автоматизації процесів доїння та його кратності [2, 8, 9, 12].

Слід також зазначити, що у новій редакції Закону України “Про племінну справу у тваринництві” лінійна класифікація корів молочних порід за типом вказана як обов'язковий елемент у визначенні комплексної племінної цінності худоби [1]. Тому, наразі основне завдання селекціонерів – це впровадження методики лінійної класифікації для оцінки бугаїв-плідників за типом їхніх дочок, використання показників лінійної оцінки для отримання об'єктивної інформації про екстер'єрний тип тварин у межах конкретного стада та породи, встановлення рівня і напряму розвитку лінійних ознак, характеру їхньої успадкованості, ступеня кореляційної та фенотипової мінливості за для того, щоб вчасно виявляти недоли-

ки екстер'єру та оперативно впливати на їхнє вправлення через застосування відповідного добору та підбору [11].

Повідомляється [11, 13, 15, 16], що використання плідників голштинської породи у процесі виведення та на етапі удосконалення української червоно-рябої молочної породи істотно поліпшує будову тіла та вим'я корів. Разом з тим, материнська симентальська порода не відрізнялася задовільними технологічними якостями вимені, тому в результаті комбінативної мінливості утворилися різні за гено- та фенотипом екстер'єрні типи тварин. У зв'язку з цим для поглибленого визначення екстер'єрного типу корів української червоно-рябої молочної породи на даному етапі селекції нами проведені дослідження з лінійної класифікації двох селекційних стад з її розведення.

Матеріал та методи досліджень. Експериментальні дослідження проведені на поголів'ї корів-первісток української червоно-рябої молочної породи, що розводиться у господарствах ПрАТ “Райз-Максимко” Роменської філії Роменського району Сумської області та ПСП Пісківське” Бахмацького району Чернігівської області. Оцінка екстер'єрного типу корів-первісток проводилася за методикою лінійної класифікації [5] згідно останніх рекомендацій ICAR [7] у віці 2-4 місяців після отелення за двома системами – 9-бальною, з лінійним описом 18 статей екстер'єру і 100-бальною системою класифікації з урахуванням чотирьох комплексів селекційних ознак, які характеризують вираженість молочного типу, розвитку тулуба, стан кінцівок і морфологічні якості вимені. Статистичне опрацювання експериментальних даних проводили за методиками Е. К. Меркурьевой [4] з використанням програмного забезпечення на ПК.

Результати досліджень. У таблиці наведені результати лінійної класифікації корів-первісток, що належать підприємствам ПрАТ “Райз-Максимко” та ПСП племінний завод “Пісківське”, оцінених за 100-бальною системою, яка враховує чотири комплекси ознак, що характеризують молочний тип, розвиток тулуба, стан кінцівок та якість морфологічних ознак вимені, та за 9-ти бальною шкалою, яка враховує 18 описових лінійних ознак.

Згідно з методикою лінійної класифікації максимальний бал за 100-бальною системою оцінки для корів-первісток становить 88 балів за кожен окремий комплекс ознак, для корів з другим отеленням – не більше 90, а корови, що оцінюються після третього отелення, можуть отримати оцінку 91 і більше балів [5].

При оцінюванні групових ознак, які характеризують молочний тип, враховується біологічна здатність тварини до високоудійності, можливості витримувати у складних умовах механізації виробничих процесів фізіологічне навантаження упродовж тривалого продуктивного використан-

ня, зберігаючи при цьому міцне здоров'я. Корова, що оцінюється, порівнюється з модельною твариною у якій чітко виражений молочний тип.

Результати лінійної класифікації корів-первісток української червоно-рябої молочної породи підконтрольних стад „Райз-Максимко” та „Пісківське” за комплексом ознак, що характеризують молочний тип, відповідно становили 82,8 та 83,7 бала з незначною (0,9 бала), але високодостовірною ($P < 0,001$) перевагою ровесниць стада ПЗ „Пісківське”.

Комплекс лінійних ознак, що характеризують розвиток тулуба, включає оцінку міцності тварини за розвитком грудної клітини, висоту, глибину та довжину тулуба. Широки груди – це інтегрований показник здоров'я тварини, вони свідчать про добрий розвиток легенів та серця, які забезпечують тварині інтенсивне навантаження упродовж тривалого господарського використання.

Тварини з глибоким тулубом мають можли-

вість спожити велику кількість грубих кормів на противагу концентрованим. Середня оцінка корів-первісток в обох підконтрольних стадах на рівні 84,4 та 84,6 бала переконливо свідчить про відмінний розвиток статей цього комплексу.

Лінійна класифікація кінцівок розглядається, головним чином, у площині здатності тварини до вільного руху та технологічних навантажень. Комплекс враховує оцінку стану задніх і передніх ніг та ратиць. Передні кінцівки мають бути прямими, широко розставленими, без видимих недоліків, задні при огляді збоку – майже перпендикулярні від маклаків до бабок, з оптимальним кутом у скакальному суглобі; при огляді ззаду – прямі, з широкою і паралельною поставою, скакальний суглоб добре окреслений, сухий та міцний, кістки плоскі, міцні, з добре вираженими сухожиллями, ратиці міцні, короткі, добре округлені, з високою п'яткою, міжратицева щілина середньої величини.

Таблиця

Результати лінійної класифікації корів-первісток української червоно-рябої молочної породи, (балів)

Ознаки екстер'єру	ГрАТ „Райз-Максимко” (n=165)		ПСП „Пісківське” (n=178)	
	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %
Ознаки, що характеризують: молочний тип	82,8±0,14	3,23	83,7±0,15	3,08
тулуб	84,4±0,11	2,86	84,6±0,13	2,73
кінцівки	83,8±0,08	2,16	83,5±0,13	3,09
вим'я	82,2±0,13	3,14	83,8±0,14	3,22
Загальна оцінка	83,1±0,08	2,03	83,9±0,09	2,13
Висота в крижах	6,5±0,08	26,7	6,8±0,09	28,2
Ширина грудей	6,6±0,09	27,4	6,9±0,08	29,5
Глибина тулуба	7,2±0,05	18,9	7,8±0,08	21,6
Кутастість	6,3±0,06	21,8	7,2±0,08	21,2
Нахил заду	5,3±0,05	19,2	5,4±0,06	23,2
Ширина заду	5,2±0,06	22,1	5,6±0,07	24,7
Кут скакального суглоба	4,8±0,05	18,9	5,2±0,06	20,5
Постава тазових кінцівок	7,3±0,07	19,6	7,6±0,08	21,2
Кут ратиць	5,6±0,06	24,3	5,9±0,07	22,3
Переднє прикріплення вимені	6,8±0,07	22,5	6,9±0,07	24,5
Заднє прикріплення вимені	5,1±0,06	21,4	5,5±0,08	23,2
Центральна зв'язка	6,4±0,09	29,6	6,6±0,11	32,8
Глибина вимені	5,9±0,10	29,0	6,6±0,09	28,2
Розміщення передніх дійок	4,6±0,08	32,7	4,3±0,07	29,9
Розміщення задніх дійок	4,9±0,08	32,4	5,2±0,07	28,5
Довжина дійок	5,8±0,06	19,8	6,0±0,06	20,7
Переміщення (хода)	7,4±0,07	18,8	7,5±0,07	19,6
Вгодованість	6,5±0,06	20,5	6,4±0,08	23,7

Результати нашої оцінки не виявили істотних міжстадних відмінностей за оцінкою кінцівок. Загалом корови-первістки обох стад відрізняються високими показниками за даним комплексом, які становлять відповідно 83,8 та 83,5 бала.

У системі лінійної класифікації молочної худоби найвищий пріоритет відводиться оцінці за розвиток морфологічних ознак вимені, оскільки загальна кількість балів тварини за екстер'єрний тип на 40% буде залежати від величини балів за оцінку вимені. Оцінка молочної системи враховує будову та структуру вимені, при цьому перевага

надається ознакам, від яких залежать високий надій, пристосованість до машинного доїння, до того ж високоякісне вим'я менш уразливе до травмування та хвороб. Отриманий вищий бал за лінійною класифікацією вимені у тварин племінного заводу „Пісківське” з оцінкою 83,8 бала з високодостовірною різницею ($P < 0,001$; $t_d = 8,37$) на 1,6 бала перевищує ровесниць стада „Райз-Максимко”.

Узагальнена, за результатами класифікації чотирьох комплексів екстер'єрних ознак, оцінка показує рівень вираженості екстер'єрного типу і

свідчить, що найкращий він у корів української червоно-рябої молочної породи стада племзаводу "Пісківське", які з вірогідною різницею 0,8 бала ($P < 0,001$) перевищують корів-первісток стада ПрАТ „Райз-Максимко”.

Отже, корови підконтрольних стад ПЗ „Пісківське” і „Райз-Максимко”, які класифіковані за загальною оцінкою типу, загалом отримали середній бал відповідно 83,1 і 83,8 із 88 можливих для тварин цього віку, що відповідає за міжнародною шкалою рівню “добре з плюсом”. Скоротити розрив між фактичною оцінкою та максимальною можливою, який становить відповідно 4,9 і 4,2 бала, можливо лише завдяки ретельному контролю селекційної ситуації маточного поголів'я за екстер'єром у стадах з підбором високоцінних бугаїв-плідників, оцінених за типом дочок.

Найоб'єктивніше уявлення про розвиток найважливіших статей екстер'єру корови відокремлено від групових, які мають певну економічну (функціональну, селекційну) цінність, дозволяє зробити описова система лінійної класифікації. При цьому, за рекомендацією ICAR, кожна лінійна ознака описує унікальну стать корови, яка відокремлена від інших ознак. За цією системою обов'язково описуються схвалені ICAR ознаки екстер'єру корови, що включені до характеристик групових ознак молочного типу, тулуба, кінцівок та вимені з урахуванням певного переліку недоліків, які найчастіше зустрічаються у молочної худоби. При оцінці тварин за єдиною 9-бальною шкалою середня вираженість ознаки оцінюється у п'ять балів, а біологічні відхилення у бік погіршення розвитку із зменшенням балів до одного і, навпаки, якщо розвиток ознаки зростає, оцінка збільшується до дев'яти балів, хоча максимальна оцінка у 9 балів не завжди характеризує бажаний тип розвитку статі екстер'єру. Це стосується таких ознак, як положення заду, кут скакального суглоба, глибина вимені, розміщення та довжина дійок.

Отриманий нами рівень оцінки корів-

первісток підконтрольних стад показує, що ступінь розвитку основних описових ознак екстер'єру, в порівнянні з груповими, відрізняються істотно вищою як міжстадною, так і внутрістадною мінливістю.

Рівень оцінки описових ознак корів-первісток обох підприємств свідчить про добрий розвиток тварин у висоту (6,5 і 6,8 бала), вони відрізняються глибоким тулубом (7,2 і 7,8 бала), високою оцінкою за кутастістю (6,3 і 6,9 бала), що свідчить про добрий розвиток ознак молочного типу, а постава кінцівок (7,3 і 7,6 бала) про їхню міцність. Із ознак вимені вищу оцінку отримали первістки за прикріплення передньої частини (6,8 і 6,9 бала) та розвиток центральної зв'язки (6,4 і 6,6 бала).

За оцінкою більшості описових ознак дещо краще виглядають корови ПЗ „Пісківське” у порівнянні з ровесницями стада “Райз-Максимко”. Достовірна перевага на їхню користь виявлена за висотою у крижах – на 0,3 бала ($P < 0,05$), шириною грудей – на 0,3 бала ($P < 0,05$), глибиною тулуба – 0,6 бала ($P < 0,001$), кутастістю – 0,6 бала ($P < 0,001$), шириною заду – 0,4 бала ($P < 0,001$), поставою задніх кінцівок – 0,3 бала ($P < 0,05$), кутом ратиць – 0,3 бала ($P < 0,01$) та глибиною вимені – 0,7 бала ($P < 0,001$),

Високий рівень коефіцієнтів мінливості окремих описових статей екстер'єру свідчать про необхідність їхнього поліпшення у частини тварин досліджуваної породи на сучасному етапі селекції через відповідний підбір бугаїв-поліпшувачів, оцінених за типом їхніх дочок.

Висновки. Використання методики лінійної класифікації дозволило об'єктивно визначити особливості та мінливість екстер'єрних ознак корів. Корови-первістки підконтрольних стад відрізняються за загальною оцінкою типу з достовірно вищими показниками (83,9 бала) у тварин ПЗ “Пісківське”. Низька оцінка та висока мінливість окремих описових лінійних ознак свідчить про відсутність спрямованого добору та підбору тварин за екстер'єрним типом.

Список використаної літератури:

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про племінне тваринництво” // “Голос України”. – 25 січня 2000 р. – № 13 (2260). – С. 4-5.
2. Лебедева Е. М. Изменчивость и наследуемость линейной оценки экстерьера коров айрширской породы / Е. М. Лебедева // Зоотехния. – 2006. – № 10. – С. 5-7.
3. Логинов Ж. Размышления на тему «бык + менеджмент – это больше, чем половина стада» / Ж. Логинов // Молочное и мясное скотоводство. – 2004. – № 4. – С. 14-17.
4. Меркурьева Е. К. Биометрия в селекции и генетике сельскохозяйственных животных / Е. К. Меркурьева – М. : Колос, 1970. – 423 с.
5. Методика лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, Ю. П. Полупан, А. М. Салогуб. – Суми: ВВП “Мрія-1” ТОВ, 2008. – 28 с.
6. Прохоренко П. Голштинская порода и ее влияние на генетический прогресс продуктивности черно-пестрого скота европейских стран и Российской Федерации / П. Прохоренко // Молочное и мясное скотоводство. – 2013. – № 2. – С. 2-6.
7. Реєстрація ICAR. Довідник / В. І. Ладика, Л. М. Хмельничий, В. П. Буркат, С. Ю. Рубан. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2010. – 457 с.
8. Сельцов В. И. Экстерьерная оценка в системе разведения молочно-мясных пород / В. И. Сельцов // Зоотехния. – 2006. - № 1. – С. 20-22.
9. Сидорова В. Ю. Экстерьерные признаки молочного скота Российской Федерации и их взаимосвязь с про-

дуктивністю / В. Ю. Сидорова // Зоотехнія. – 2006. - № 5. – С. 4-6.

10. Хмельничий Л. М. Вплив генотипових та паратипових чинників на рівень молочної продуктивності корів української червоно-рябої молочної породи / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, С. В. Шарій // Розведення і генетика тварин: міжвідомчий тематичний науковий збірник. – К.: Аграрна наука. – 2011. – Вип. 45. – С. 299-308.

11. Хмельничий Л. М. Оцінка екстер'єру тварин в системі селекції молочної худоби: монографія / Хмельничий Л. М. – Суми: ВВП "Мрія-1" ТОВ, 2007. – 260 с.

12. Хмельничий Л. М. Оцінка корів-первісток українських червоно- та чорно-рябої молочних порід за ємністю вимені / Л. М. Хмельничий, І. О. Супрун // Збірник наукових праць Луганського НАУ. Серія «Сільськогосподарські науки». – Луганськ. – «Елтон-2». 2010. - № 21. – С. 187-188.

13. Хом'як О. А. Вплив генотипу на екстер'єрні показники корів української червоно-рябої молочної породи / О. А. Хом'як // Зб. наук. праць Білоцерківського державного аграрного університету. – Біла Церква. – 2005. – Вип. 39. – С. 223-227.

14. Чернушенко В. К. Характеристика взаимосвязи показателей линейной оценки, живой массы и молочной продуктивности бурых швицких коров типа Смоленский / В. К. Чернушенко, В. И. Листратенкова, Д. Н. Кольцов, Н. В. Кузмина // Зоотехнія. – 2009. - № 7. – С. 8-10.

15. Шуплик В. В. Вплив лінійної приналежності на продуктивні та екстер'єрні особливості корів-первісток західного внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи / В. В. Шуплик, О. І. Любинський // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. Серія: «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». – Кам'янець-Подільський. – 2012. – Вип. 20. – С. 318-320.

16. Ячник Р. В. Шляхи формування дійних стад прикарпатського типу червоно-рябої породи в племзаводах Буковини / Р. В. Ячник, Н. П. Рубан // Збірник наукових праць Подільського держ. аграрно-технічного університету. – Кам.-Подільський. – 2004. – Вип. 12. – С. 156-159.

Лобода В. П. ЛИНЕЙНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ КОРОВ УКРАИНСКОЙ КРАСНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ СЕВЕРО-ВОСТОЧНОГО РЕГИОНА ПО ЭКСТЕРЬЕРНОМУ ТИПУ

Проведены исследования по изучению экстерьерного типа коров-первотелок украинской красно-пестрой молочной породы в хозяйствах Северного Востока Украины. Использование в системе оценки племенной ценности животных молочного скота методики линейной классификации, позволило на высоком уровне объективности и достоверности оценить подконтрольные стада по экстерьерному типу. По результатам исследований установлено, что коровы-первотелки подопытных стад отличаются по общей оценке типа с достоверно высшими показателями (83,9 балла) у животных племенного завода "Пискивское". Низкая оценка и высокая изменчивость отдельных описательных линейных признаков свидетельствует о необходимости направленного отбора и подбора животных по экстерьерному типу.

Ключевые слова: украинская красно-пестрая молочная, линейная классификация, тип, экстерьер

Loboda V. P. LINEAR CLASSIFICATION OF COWS OF THE UKRAINIAN RED-AND-WHITE MILK BREED OF THE NORTH-EASTERN REGION ON AN EXTERIOR TYPE

Conducted research on the study of exterior type of first-calf cows of the Ukrainian red-and-white milk breed in the economies of North-East Ukrainian. At the use in the system of estimation of pedigree value of animals of milk cattle allowed the method of linear classification at high level of objectivity and authenticity to estimate pedigree herds on an exterior type. It is set on results researches, that of first-calf cows of experimental herds differ by general estimation of type with for certain higher indexes (83,9 mark) at animals of pedigree factory of "Piskivskoe". A low estimation and high changeability of separate descriptive linear signs testifies to the necessity of the directed selection and selection of animals on an exterior type.

Key words: Ukrainian red-and-white milk, linear classification, type, exterior

Дата надходження до редакції: 03.11.2014 р.

Рецензент: доктор с.-г. наук, професор Л.М.Хмельничий